

A v g u s t

*

DOGAĐAJI OPŠTEG KARAKTERA

1. avgust
- Član Politbiroa CK KPJ i član VŠ NOP i DV Jugoslavije Edvard Kardelj depešom obavestio Kominternu o italijanskoj ofanzivi na partizanske jedinice u Sloveniji.
  - Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio pismo Izvršnom odboru OF, u kome izražava uverenje da će OF biti stub oko koga će se cementirati jedinstvo slovenačkog naroda i bratstvo sa ostalim narodima Jugoslavije.
  - Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio pismo članu Politbiroa CK KPJ Edvardu Kardelju, u kome odobrava način rukovođenja NOB-om u Sloveniji i daje uputstvo o stavu prema Beloj gardi, i instrukcije za savlađivanje poteškoća koje bi mogle proizaći iz postojećih neprijateljskih operacija u Sloveniji.
  - Član Organizacionog sekretarijata CK KPJ za neoslobođene krajeve Ivo Lola Ribar obavestio PK KPJ za Srbiju o ustaško-četničko-okupatorskoj saradnji u borbi protiv NOP-a i ukazao im na najvažnije zadatke u vezi s tim.
3. avgust
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito dao GŠ NOP odreda za Sloveniju uputstvo o načinu izvođenja borbenih dejstava u toku neprijateljskih operacija i naredio mu da stvara jake udarne bataljone sposobne za borbe na svakom mestu.
  - Član Organizacionog sekretarijata CK KPJ za neoslobođene krajeve Ivo Lola Ribar uputio generalnom sekretaru KPJ Josipu Brozu Titu izveštaj o uspostavljanju veza Zagreba sa Srbijom, Vojvodinom, Slovenijom i Glavnim štabom NOP odreda za Hrvatsku i o radu partijskih rukovodstava i organizacija i razvitku NOB-a u Hrvatskoj, Srbiji, Vojvodini, Makedoniji i Sloveniji.
  - Pomoćnik direktora sovjetskog Informativnog biroa predao poslaniku izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije u Moskvi izjavu vlade SSSR-a u kojoj se iznose činjenice o saradnji četnika Draže Mihailovića sa okupatorom u borbi protiv jedinica NOP i DV Jugoslavije.
- Avgust p.
- Između vlade Sovjetskog Saveza i izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije potpisan sporazum o [»dizanju jugoslovenskog poslanstva u Moskvi na stepen ambasade.
  - CK KPJ uputio zameniku političkog komesara 1. krajiške NOU brigade uputstvo o ulozi komunista — rukovodilaca u vojnom i političkom uzdizanju i moralnom učvršćivanju jedinica.
6. avgust
- Između četničke Komande istočne Bosne i Hercegovine i načelnika štaba italijanske 2. armije postignut sporazum o isporuci oružja i opreme za 5.000 četnika
8. avgust
- U Bombaju održano zasedanje indijskog Nacionalnog kongresa na kome je doneta rezolucija da V. Britanija napusti Indiju.
10. avgust
- Nemačke jedinice zauzele Kotelnikovo, Krasnodar, Majkop i Pjatigorsk.
  - Radio-London objavio da je izbeglička vlada Kraljevine Jugoslavije naimenovala Dražu Mihailovića za načelnika štaba Vrhovne komande.
11. avgust
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio Kominterni telegram u kome kaže da je podizanje jugoslovenskog poslanstva u Moskvi na stepen ambasade proizvelo težak utisak na sve rodoljube Jugoslavije, a naročito na pripadnike NOV pogotovu zato što je to učinjeno u vreme kad izbeglička vlada Kraljevine Jugoslavije otvoreno saraduje sa okupatorima i nagrađuje sve dželate koji su ogrezli u narodnoj krvi. »Zar se ne može ništa učiniti« — kaže se u telegramu — 'da sovjetska vlada bude bolje obavestena o izdajničkoj ulozi jugoslovenske vlade i ovim natčovečanskiim stradanjima i teškoćama našeg naroda koji se bori protiv okupatora, četnika, ustaša itd. Zar ne verujete u ono što vam svakodnevno javljamo?... To može imati užasnih posledica za našu borbu. Podvlačimo: Jugoslovenska vlada saraduje sa Italijanima otvoreno, s Nalcima maskirano. Ona je izdajnička u odnosu na naš narod i na Sovjetski Savez...»

- 11. avgust* — U Moskvi otpočeli višednevni razgovori (Moskovska konferencija) između predsjednika vlade SSSR-a Josifa Visarionoviča Staljina, predsjednika britanske vlade Vinstona Čerčila i Avela Harimana, izaslanika predsjednika SAD, na kome su razmatrani opšti planovi budućih saveznih operacija. Čerčil je Staljina upoznao sa predstojećim iskrcavanjem u Severnu Afriku i sa otvaranjem drugog fronta u Evropi u toku 1943.
- »
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito dao Operativnom Štabu NOP i DV za Bos. krajinu uputstva o postupku prema četničkim vođama i kolebljivim četnicima i o intendantskoj službi u oslobođenim mestima.
- Član Organizacionog sekretarijata CK KPJ za neoslobođene krajeve Tvo Lola Ribar obavestio PK KPJ za Srbiju o situaciji u Sloveniji i Bosanskoj krajini, i dao uputstva o raskrinkavanju izdajstva Draže Mihailovića.
- 14. avgust* — Predsedništvo izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije uputilo telegram svom generalnom konzulu u Jerusalimu: objašnjava poziv Radio-Londona da se narod u Jugoslaviji sprema na ustanak i kaže da su Draži Mihailoviću izdate instrukcije da podigne »ustanak samo u slučaju iskrcavanja jačih savezničkih snaga u Jugoslaviju ili u slučaju sloma Nemačke«, te podvlači da vlada, preko radio-emisija, 'daje uputstva narodu«, u propagandne svrhe.
- Član Politbiroa CK KPJ Edvard Kardelj uputio sekretaru Operativnog rukovodstva CK KPH Vladimiru Popoviću pismo o opštoj situaciji u Sloveniji i o potrebi da se uspostave što čvršće veze između glavnih rukovodstava u Hrvatskoj i Sloveniji.
- 15. avgust* — Tz Livna Aleksandar Ranković, član Politbiroa CK KPJ i VS NOP i DV Jugoslavije, uputio pismo vrhovnom komandantu NOP i DV Jugoslavije Josipu Brozu Titu: izveštava o problemu odnosa Srba, Hrvata i muslimana livanjskog područja i o merama za sređivanje političkih prilika posle oslobođenja Livna; ukazuje na sektaške greške drugova iz PK KPJ za Dalmaciju prema predstavnicima građanskih partija i izveštava o preduzetim merama za suzbijanje grešaka prema narodu.
- 15. avgust* U Glamoč stigao iz Albanije delegat CK KPJ Dušan Mugoša i referisao generalnom sekretaru KPJ Josipu Brozu Titu o pomoći albanskim drugovima na stvaranju KP Albanije.
- Preko italijanske vojne misije u Zagrebu, poglavnik NDH Ante Pavelić tražio od Više komande »Slovenija — Dalmacija« (Supersloda) da preduzme operacije protiv partizanskih jedinica na području V. Kapele.
- 16. avgust s.* S obzirom na vojno-političku situaciju u Bosanskoj krajini i Hrvatskoj, VS NOP i DV Jugoslavije, doneo odluku da grupa proleterskih udarnih brigada, u sadejstvu sa krajiškim i dalmatinskim jedinicama nastavi dejstva ka dolinama Vrbasa. Sane i Une, proširi oslobođenu teritoriju i stvori čvrst oslonac za preduzimanje dejstva prema srednjoj Bosni, Posavini i Dalmaciji.
- U Livnu, po naređenju VS NOP i DV Jugoslavije, formirana komanda Livanjskog vojnog područja.
- 17. avgust* Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito naredio Štabu 3 krajiškog NOP odredi da na prostoru Llvno — G. Vakuf — Travnik formira dva bataljona koji će dejstvom na komunikaciji Travnik — D i G. Vakuf i u širem rejonu Kupresa ceo taj kraj aktivirati i podići u borbu.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito izdao uputstvo Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu da se pripremi za zauzimanje Bos. Grahova, Mrkonjić-Grada i Jajca u cilju proširenja oslobođene teritorije i stvaranje čvrstog oslonca za preduzimanje dejstva ka San. Mostu, pl Kozari i r Uni.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito naredio Štabu 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske da formira Duvanjski i Livanjski bataljon i odredio njihove zadatke i zadatke ostalih jedinica 4. operativne zone
- 18. avgust* U blizini Diepa (na severnoj obali Francuske) Izvršen neuspeo pomorski desant savezničkih snaga u jačini oko jedne divizije.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito dao Štabu 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske uputstva o rasporedu, zadacima i načinu dejstava njegovih snaga.
- Član Organizacionog sekretarijata CK KPJ za neoslobođene krajeve Ivo Lola Ribar uputio PK KPJ za Srbiju pismo u kome mu na zahtev Kominterne, nalaže da uspo-

stavi vezu sa CK KP Bugarske i da stanovništvu u Srbiji, povodom godišnjice oslobođenja zapadne Srbije, izda proglas u kome bi se raskrinkala izdaja Draže Mihailovića.

20. avgust — Nemačke trupe izbile na desnu obalu Volge severno od Staljingrada.
- Član Organizacionog sekretarijata CK KPJ za neoslobođene krajeve Ivo Lola Ribar uputio pismo članu Politbiroa CK KPJ Edvardu Kardelju: obaveštava ga o svom radu u Zagrebu i o vojno-političkoj situaciji u Hrvatskoj, Srbiji i Makedoniji.
- Nemačke alpinske jedinice zauzele Elbrus, najviši vrh Kavkaza.
21. avgust — Na pl. Cincaru (kod Glamoča) održana sednica CK KPJ.
- VŠ NOP i DV Jugoslavije naredio Štabu 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske da organizuje narodnu vlast na oslobođenoj teritoriji i partizanske straže po selima.
22. avgust — Nemačka vlada objavila dekret o deportaciji radnika iz okupiranih zemalja,
- Brazil objavio rat Nemačkoj i Italiji.
23. avgust — U Buenos Airesu (u Argentini) na inicijativu naprednih iseljenika iz Jugoslavije, čtanova Jugoslovenske narodne odbrane, osnovan komitet za nacionalno oslobođenje Jugoslavije, u cilju pružanja podrške i pomoći NOP-u.
- Referent saniteta VŠ NOP 1 DV Jugoslavije uputio vrhovnom komandantu Josipu Brozu Titu izveštaj o izvanredno srdačnom prijemu ranjenih boraca proleterskih brigada od strane naroda Bosanske krajine i o problemima smeštaja i snabdevanja Centralne bolnice.
25. avgust — U blizini Glamoča održano savetovanje VŠ NOP i DV Jugoslavije s komandantom GS NOP odreda za Hrvatsku, sekretarom Operativnog rukovodstva CK KPH i predstavnicima Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu i Štaba 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske. Na njemu je zaključeno da se Dristupi bržem formiranju novih jedinica — brigada, s perspektivom stvaranja divizija i korpusa; da se učvrsti i proširi slobodna teritorija u zapadnoj Bosni i Dalmaciji, usmeravajući glavni udar protiv četničkih uporišta na terenu Mrkonjić-Grada i Banje Luke, srednje Bosne i Kninske krajine; da se borbena dejstva prenesu u dolinu Save i Une; da hrvatske jedinice aktivnije napadaju komunikacije Zagreb — Split, Zagreb — Rijeka i Zagreb — Beograd, da se čvršće povežu s partizanskim snagama Slovenije i da prodiru u oblast Zagreba i Hrvatskog zagorja.
- CK KPJ saopštio političkom komesaru 2. proleterske NOU brigade Milinku Kušiću odluku o formiranju politodela pri 1. krajiškoj NOU brigadi i o njegovom postavljanju za rukovodioca tog politodela. (Politodeli su imali sledeće zadatke: organizaciono-parlijski rad u brigadi: opšti političko-propagandni rad u brigadi i van nje; rad s partijskim organizacijama na terenu: organizacija pozadine uz pripomoć, saglasnost i kontrolu partijske organizacije u brigadi i na terenu, kao i zamenika politkoma — uz saradnju celokupnog partijskog aktiva. Kao organi CK KPJ, oni su direktno opštili s njim i podnosili mu izveštaj o svom radu. Kasnije su politodeli formirani i u drugim brigadama.)
- Clan Organizacionog sekretarijata CK KPJ za neoslobođene krajeve Ivo Lola Ribar uputio direktivno pismo rukovodstvima KPJ za Vojvodinu: ukazuje na greške partijskih organizacija u početku ustanka; daje uputstva o ponovnom formiranju PK KPJ za Vojvodinu, obnovi partijskih organizacija, pravilnom sprovođenju partijske linije i sprečavanju sektaštva i o tumačenju pakta SSSR — V. Britanija; govori o zadacima na vojnom sektoru — organizaciji NOP odreda, primeni partizanske taktike, postupku prema petoj koloni i dr.
- Clan Organizacionog sekretarijata CK KPJ za neoslobođene krajeve Ivo Lola Ribar izdao naredbu o formiranju novog štaba 2. operativne zone NOP odreda Hrvatske.
- U Makedoniju stigao instruktor CK KPJ Dobrivoje Radosavljević, radi pružanja pomoći u sprovođenju odluka CK KPJ o bržem razvoju NOB-a u tom delu naše zemlje.
30. avgust — Komandant Limsko-sandžačkih četničkih odreda Pavle Đurišić uputio četničkom komandantu sreza novovaroškog Vuku Kalajitoviću direktive za saradnju sa italijanskom divizijom Venecijom . kao i da prema muslimanima treba biti »krajnje odlučan« a prema komunistima voditi bespoštednu borbu do uništenja, obaveštavajući ga ujedno i o tome da je formiran četnički Sandžački korpus.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito uputio Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu uputstvo o učvršćivanju postignutih uspeha na širem području Mrkonjić-Grada i o pripremanju oslobođenja Jajca.

- Član Organizacionog sekretarijata CK KIM za neoslobodene krajeve Ivo Lola Ribar uputio PK KPJ za Srbiju pismo u kome iznosi primedbe na projekat njegove okružnice br. 4 u svetlosti direktiva CK KPJ i daje mu uputstvo za dalji rad.
- 31. avgust
  - Na istočnom frontu, južno od Kaluge, nemačke snage održale liniju Voronjež — Mamon — Kalač — Kotelnikovo — (isklj.) Georgijevsk — Labresk — Kerč.
  - Vrhovni štab NOP i DV Jugoslavije naredio Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu da uspostavi železnički saobraćaj na relacijama Mliništa — Drvar i Srnetica — Grmeč i telefonsku liniju Mrkonjić-Grad — Mliništa.
- August
  - Kominterna uputila VS NOP i DV Jugoslavije depešu u kojoj preporučuje da se raskrinkavanju izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije pristupa oprezno, jer se NOB ne sine posmatrati s jugoslovenskog nacionalnog stanovišta, već s pozicija antihitlerovske koalicije.
  - VS NOP i DV Jugoslavije izdao proglas narodu Bosanske krajine, u kome ga poziva da stupi u redove NOP i DV Jugoslavije i povede još odlučniju borbu protiv okupatora i kvislinga.
  - CK KPJ uputio zameniku političkog komesara 1. krajiške NOU brigade Uputstvo o načinu rukovođenja brigadom u kome, pored ostalog, napominje da je komandant brigade odgovoran ne samo za vojna pitanja, već i za moralno-političko stanje u jedinicama. Vojni i politički rukovodioci su dužni da svojim radom podignu autoritet Partije među boračkim sastavom, u cilju boljeg izvršavanja zadataka.

BOSNA I HERCEGOVINA

- 1. avgust
  - U noćnom napadu uoči ovog dana 2. proleterska NOU brigada, jedan bataljon 3. proleterske NOU brigade i delovi 3. krajiškog NOP odreda i bataljona »Vojin Zirojević« zauzeli s. Zlosela i visove oko Kupresa a zatim upali u Kupres, ali ga zbog snažnog otpora ustaške i milicijske posade i slabog sadejstva, nisu zauzeli.
  - Na Suhovrhu (kod Šujice) 1. bataljon 1. proleterske NOU brigade napao delove jednog bataljona ustaške Crne legije. Međutim, kako ostale predviđene snage nisu napale na Sujicu, bataljon je u žestokoj borbi sa nadmoćnijim neprijateljem, pretrpeo gubitke od 7 mrtvih i 5 ranjenih boraca.
- 1/2. avgust
  - Delovi 1. i 3. proleterske NOU brigade zauzeli Duvno i Sujicu savladavši manji otpor u Duvnu. Ustaško-domobranske posade su se povukle u Kupres. U borbi sa ustašama kod s. Malovana je poginuo komandir 3. čete 1. bataljona 3. proleterske NOU brigade Živko Ljujić, narodni heroj.
- 2. avgust
  - U Sekovićima (kod Vlasenice), po direktivi VS NOP i DV Jugoslavije, od Grupe udarnih istočnobosanskih bataljona formirana 6. istočnobosanska NOU brigada.
  - U s. Bošnjacima (kod San. Mosta), po direktivi VŠ NOP i DV Jugoslavije, od dva bataljona 2. krajiškog NOP odreda i jednog bataljona 1. krajiškog NOP odreda Operativni štab NOP i DV za Bos. krajinu formirao 2. krajišku NOU brigadu.
  - U Sekovićima (kod Vlasenice), pod rukovodstvom delegata CK KPJ, Svetozara Vukmanovića Tempa i PK KPJ za BiH, održano oblasno savetovanje KPJ za istočnu Bosnu. U prisustvu oko 400 komunista (uglavnom iz 6. istočnobosanske NOU brigade) analizirana je politička situacija u istočnoj Bosni i postavljeni su zadaci: pojačana borba za bratstvo i jedinstvo, povezivanje sa gradovima i industrijskim basenirna, sa Srbijom i Sremom itd.
- 4/5. avgust
  - Delovi 1. i 3. proleterske (sandžačke) NOU brigade i 5. krajiškog NOP odreda i bataljon »Vojin Zirojević« (svega 10 bataljona), pod neposrednim rukovodstvom VŠ NOP i DV Jugoslavije, u noćnom napadu zauzeli Livno. Posada — oko dva bataljona (900) domobrana i ustaša — uglavnom je zarobljena i delom uništena. Poslednja grupe čije su jezgro sačinjavali naoružani službenici nemačkog preduzeća »Lajht-metal« i 2. četa 20. ustaškog bataljona, uništena je tek 7. avgusta. Pri njenom uništenju je poginuo komandant 1. bataljona 3. proleterske NOU brigade Momir Pučarević, narodni heroj.
- August p.
  - Obnovljen Oblasni komitet SKOJ-a za Bos. krajinu.
- 10. avgust
  - Kod s. D. Malovana (blizu Kupresa), po direktivi VS NOP i DV Jugoslavije, od Hercegovačkog NOP odreda i Mostarskog partizanskog bataljona formirana 10. hercegovačka NOU brigada.

- Kod Dobre vode (blizu s. Lukića, na pl. Grmeču) izgrađena bolnica (7 baraka sa 100 ležaja) Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu. Izgradnjom novih bolnica na pl. Grmeču razvila se Bolnička baza Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu (a kasnije Bolnička baza VS NOV i POJ).
11. avgust — U s. Glavicama (kod Bugojna) delovi ustaške Crne legije jSoklali 7g žena, dece i staraca.
- U/12. avgust — Druga i 4. proleterska NOU brigada, 10. hercegovačka NOU brigada i delovi 3. proleterske NOU brigade i 3. krajiškog NOP odreda izvršili napad na utvrđeni garnizon Kupres (1500 ustaša Crne legije i mesnih milicionera sa baterijom topova i oklopnim automobilom). Iako su dve čete bile prodrle u grad, neprijatelj je protivnapadom, uz znatne obostrane gubitke, odbacio partizanske snage na polazne položaje.
12. avgust — U V. Kladaši ustaše izvršile provalu SK KPJ i uhapsile 50 aktivista NOP-a.
- 13/14. avgust — Druga proleterska, 1. krajiška, 2. bataljon 3. sandžačke, 4. crnogorska i 10. hercegovačka NOU brigada i delovi 3. krajiškog NOP odreda, pod komandom Operativnog štaba kupreških snaga, ponovili napad na Kupres. Frontalni juriš je zaustavljen pred rovovima na Ivici grada. Uporni neprijatelj prvo je izbacio iz grada uklinjene delove 1. krajiške i 4. crnogorske NOU brigade, a zatim odbacio i sve ostale snage. U napadima na Kupres (11—14. avgusta) naše jedinice su imale 141 ranjenog i 97 mrtvih boraca, među kojima je sedam narodnih heroja: Spiro Mugoša, zamenik komandanta 4. crnogorske NOU brigade, Dušan Metlić i Simo Solaja, komandanti 1. i 2. bataljona 3. krajiškog NOP odreda, Mašo Brguljan i Sekula Popović, politički komesari četa, Jelca Mašković Jeja, desetar, i Đuro Petrović, puškomitraljezac — svi iz 4. crnogorske NOU brigade. Gubici neprijatelja su bili 72 mrtva i 115 ranjenih.
14. avgust — Šesta istočnobosanska NOU brigada pokušala da se preko pl. Konjuha i pored Zivinica i Tuzle prebaci na pl. Majevicu. Međutim, ona je otkrivena na severnim padinama pl. Konjuha, gde je kod s. Miljkovca, razbila delove Kladanjskog bataljona ustaške milicije, i do 17. avgusta se vratila u Sekoviće (Birač). U borbi su poginuli komandir čete Midhat Haćam i politički komesar čete Josip Jovanović, narodni heroji.
- U s. Sanici, od omladinki i omladinaca iz drvarskog i podgrmečkog okruga angažovanih na sakupljanju letine u Saničkoj dolini, formirana 1. sanička omladinska poljoprivredna radna brigada, sastava: 5 bataljona. Brigada je do oktobra sabrala preko sto vagona žita.
- Avgust p. p. — U Livnu formiran OK SKOJ-a za Livno.
- U Duvnu formiran SNO odbor za Duvno.
- U sastavu 3. krajiškog NOP odreda, od bivših četnika iz sela oko r. Plive (kod Jajca) formiran Pljevski NO dobrovoljački bataljon.
- U Livnu, na konferenciji građana i predstavnika seoskih i opštinskih NO odbora, izabran SNO odbor za Livno.
- Avgust s. — U s. Jasenici (kod Bos. Krupe), pri Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu počeo vojno-politički kurs za omladince koji su pripremani da stupe u vojne jedinice. Do novembra kurs su završile četiri klase, u svakoj oko 600 slušalaca, koji su potom raspoređeni, uglavnom, u proleterske brigade.
- U s. Kamenici (kod Drvara), od delova 5. krajiškog NOP odreda, formirana 3. krajiška NOU brigada.
- August d. p. — U s. Lugu, na konferenciji delegata opštinskih NO odbora, izabran SNO odbor za Bos. Grahovo.
- U s. Blagaju (kod Kupresa) održana prva sreska konferencija KPJ za Kupres.
17. avgust — Naredbom Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, od po jednog partizanskog bataljona 3. i 5. krajiškog NOP odreda i novoformiranog Manjačkog partizanskog bataljona obnovljen 6. krajiški NOP odred.
- Delovi 1. proleterske NOU brigade, posle borbe na Klenku, u kojoj su gotovo uništil' četu ustaša, zauzeli Posušje.
- 18/19. avgust — Druga krajiška NOU brigada, zauzela s. Vrhpolje (kod San. Mosta) ali je u zoru protivnapadom neprijatelju pristiglih pojačanja, odbačena. U borbi je, pored ostalih, poginuo komandir čete u 2. krajiškoj NOU brigadi Mihailo Durić, narodni heroj.

19. avgust — PK KPJ za BiH uputio rudarima tuzlanskog basena proglas s pozivom na masovnije stupanje u NOB, obavještavajući ih o poredama proleterskih udarnih brigada na pohodu u Bosansku krajinu, o rezultatima Moskovske konferencije kao i o situaciji u svetu.
- Na Paležu (kod Prijedora) održano savetovanje i smotra svih jedinica 2. krajiškog NOP odreda¹.
- U Foči četnički Fočanski, Kalinovički, Nevesinjski, Savnički i Durmitorski odred, pod neposrednom komandom načelnika četničke Vrhovne komande, izvršili masovan pokolj muslimanskog stanovništva i nekoliko hiljada muslimana proterali a njihove kuće opljačkali i delom spalili.
20. avgust — Bataljoni »Starac Vujadin i »Budućnost«, do tada u sastavu 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske, uključeni u sastav 5. krajiškog NOP odreda.
- Po direktivi CK KPJ, na proširenom sastanku Povereništva PK KPJ za Bos. krajinu obnovljen Oblasni komitet KPJ za Bos. krajinu.
22. avgust — Formiran Operativni Štab južne grupe brigada (1. proleterska, 1. dalmatinska i 10. hercegovačka NOU brigada i 5. krajiški i Južnodalmatinski NOP odred) sa zadatkom da objedini komandu u predelu Livno, Duvno, Aržano i zatvori pravce od Imotskog, Sinja, Bos. Grahova i Mostara.
- 23/24. avgust — Po naređenju VŠ NOP i DV Jugoslavije, 1. krajiška i 2. proleterska NOU brigada zauzele Mrkonjić-Grad. Četnički odred »Petar Kočić« je napustio spoljnu odbranu i sa 123 domobrana pobjegao preko r. Vrbasa, dok je glavnina 1. bataljona domobranskog 9. pešadijskog puka u gradu zarobljena. Zaplenjeno je: 8 mitraljeza, 9 p. mitraljeza, 3 minobacača, 1 top i nekoliko stotina pušaka.
- 24/25. avgust — Druga krajiška NOU brigada raspršila delove četničkog puka »Manjača« i zauzela veći broj sela pod Manjačom (među kojima Sitnicu i Čadavicu).
25. avgust — U Birču jedinice nemačke 718. pešadijske divizije, sa delovima domobranske 3. i 5. pešadijske divizije, ustaške 1. brigade i mesnim milicijskim i četničkim bataljonima (ukupno 7—8.000), okružilo 6. istočnobosansku NOU brigadu i Birčanski NOP odred i otpočele koncentričan napad (operaciju »S«) s ciljem da ih unište. Veštim manevrima, partizanske snage su izbegle udare, tako da je neprijatelj 9. septembra obustavio dejstva ne postigavši nikakav uspeh.
- Kod s. Bunareva (na putu Banja Luka — Mrkonjić-Grad) dva bataljona 2. krajiške NOU brigade u susretnoj borbi zaustavila nemačku motorizovanu borbenu grupu »Putlic« nemačke 714. pešadijske divizije (3. bataljon 721. puka sa vodom oklopnih automobila) koja je podržana eskadrilom lovaca nastupala iz Banje Luke. U borbi su uništeni 1 avion, 1 oklopni automobil i 3 motorna vozila a oštećena 2 aviona i 2 oklopna automobila.
26. avgust — Motorizovana borbena grupa »Putlic« nemačke 714. pešadijske divizije ojačana sa 2 čete domobrana, nemačkom četom pionira i baterijom i 4 čete četničkog puka »Manjača«, zauzela s. Silnicu (pod Manjačom), ali se zbog uočenog manevra 1. krajiške NOU brigade isti dan povukla u s. Kadinu Vodu.
- Jedna grupa razbijenog 4. krajiškog NOP odreda vratila se iz Slavonije na teren svog odreda s ciljem da ovaj obnovi. Pokušaj nije uspeo, jer su nadmoćne četničko-ustaške snage, krajem septembra, razbile tu grupu, čiji su se ostaci ponovo prebacili u Slavoniju.
27. avgust — Oko 1000 ustaša i domobrana iz Sanskog Mosta pokušalo da preko sela Vrhpolja prodre u Ključ u cilju sadejstva nemačkoj motorizovanoj borbenoj grupi »Putlic« na Manjači. Delovi 0. krajiškog NOP odreda su upornom odbranom sprečili prodor neprijatelja i omogućili Saničkoj omladinskoj poljoprivrednoj radnoj brigadi da izvrši evakuaciju žita.
28. avgust — U Prijedoru ustaška policija uhapsila 184 aktivista NOP-a i većinu internirala u koncentracione logore.
- 28/29. avgust — Šesta istočnobosanska NOU brigada probila se iz okruženja preko Javor-planine, zauzela ž. st. Pjenovac i Nevačku (na pruzi Olovo — Han-Pijesak) razbila četničku i domobransku, porušila prugu i spalila pilanu.

¹ Na smotri je književnik Skender Kulenović prvi put recitovao svoju, Um povodom napisanu, poemu »Stojanka. majka Kneipoljka«.

29. avgust — Pri Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu otpočeo rad Škole za vojne rukovodiocce.
- 29/30. avgust — Ustaško-domobranska posada Kupresa (oko 1.000 ustaša i domobrana) izvršila ispad u s. Blagaj i Novo Selo, potisnula 1. bataljon 4. crnogorske NOU brigade i dve čete Kupreškog bataljona 3. krajiškog NOP odreda, spalila oko 250 domova i pobila oko 150 ljudi, žena i dece.
31. avgust — Otpočeo napad nemačke borbene grupe »Putlic«, ojačane sa još četom nemačkih tenkova i delovima četničkih odreda »Borje« i »Kočić«. Ona je od s. Kadine Vode (na Manjači) tek 5. septembra prodrla u s. Sitnicu, odbacivši 2. i delove 1. krajiške NOU brigade ali je zbog manevra 2. proleterske NOU brigade duž r. Vrbasa isti dan odstupila na polazne položaje.
- Avgust k. — Ostatak Kalinovičkog NOP odreda probio se sa Igmana na oslobođenu teritoriju, u rejon Prozora, gde je uključen u 10. hercegovačku NOU brigadu kao četa.
- Avgust — Naređenjima VS NOP i DV Jugoslavije, na novooslobođenoj teritoriji Prozor — Duvno — Livno — Kupres — G. Vakuf, u sastavu 3. krajiškog NOP odreda. Livanjskog vojnog područja i 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske, formirano pet novih partizanskih bataljona (Livanjski, Duvanjski »Mihovil Tomić«, Kupreški, Prozorski i Zijametski).
- Us. Međugorju (kod Bos. Petrovca) formirana Centralna vojnotehnička radionica Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu.
- Na pl. Devetaku održano okružno savetovanje KPJ za Romaniju, na kome je obnovljen OK KPJ za Romaniju i imenovan Stab Romanijskog NOP odreda sa zadatkom da okupi i aktivira partizanske grupe.

HRVATSKA

1. avgust — U Lici izašao prvi broj lista »Narodna borba«, organa NOF-a u Lici.
- Italijanske snage iz Splita, Solina i Klisa napale Kaštelansko-trogirsku četu na Kozjaku i, posle petočasovne borbe, prinudile je na povlačenje u pravcu pl. Moseća. U toku borbe italijanski vojnici su palili i pljačkali sela.
- Kod s. Draškovca (blizu Dvora na Uni) delovi 2. bataljona Banijskog NOP odreda odbili napad ustaša i prinudili ih na povlačenje.
- Između s. Vojnovca i s. Josipdola (kod Ogulina) delovi 3. bataljona 2. kordunaškog NOP odreda razrušili 1300 m železničke pruge i oštetili lokomotivu i 2 vagona.
- J/2. avgust — Udarni bataljon Grupe NOP odreda za Liku izvršio neuspoo napad na ustaško uporište u s. Covićima (kod Otočca) i pretrpeo gubitke od 4 mrtva i 13 ranjenih boraca.
2. avgust — Između s. Gerova i s. Crnog Luga (kod Delnica) 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske i Udarni bataljon 2. primorsko-goranskog NOP odreda oslobodili oko 400 ljudi, žena i dece koje su italijanski vojnici sprovođili u internaciju. Zapaljeno je 5 autobusa i 10 kamiona, a ubijeno je 11 italijanskih vojnika.
- Us. Divoselu (kod Gospića) ustaše, domobrani i četnici napali 2. bataljon i Omladinsku četvu 1. ličkog NOP odreda »Velebit«. Borbe su vođene do 6. avgusta, kada su naše jedinice uspele da odbace neprijatelja prema Gospiću. Neprijatelj je popalio skoro sve zaseoke oko s. Divosela.
- Bataljon »Bude Borjan« Severnodalmatinskog NOP odreda i delovi 2. bataljona 3. ličkog NOP odreda napali četničke snage u rejonu Maglaja, Supljeg brda. Srpskog klanca, Mile vode i Gole mile (sve kod Gračaca). Naše jedinice su uspele da zauzmu Maglaj i da rejon Srpskog klanca očiste od neprijateljskih snaga.
- Jedan bataljon crnih košulja iz s. Cabra (kod Rijeke) popalio sela Crne Lazi, Majer, Tršće, Kozji Vrh, Milanov Vrh, Novi Kot, Stari Kot, Travu i sve okolne zaseoke (blizu s. Cabra) a stanovništvo pohapsio i internirao.
- Italijanski vojnici zapalili s. Rupotinu (kod Splita).
- 2/3. avgust — Delovi 1. i 2. kordunaškog NOP odreda izvršili neuspeo napad na italijanska uporišta Oštarije i Košare (kod Ogulina). Za vreme borbi srušeno je 500 m železničke pruge, 1 gvozdeni most i tt veza u dužini od 10 km.

- Delovi 2. kordunaškog NOP odreda zauzeli italijansko uporište u s. Veri (kod Plaškog) i zaplenili 1 p. mitraljez, 4 puške, 5000 metaka, 100 čebadi, 20 uniformi i drugi materijal.
- 3. avgust
  - U rejonu s. Brubna jedinice 3. bataljona Banijskog NOP odreda odbile napad ustaša iz Vrnograča i prinudile ih na povlačenje u pravcu s. G. Žirovca. U toku borbe ustaše su popalile sva sela oko s. Bos. Bojne.
  - U s. Kusonjama (kod Pakraca) ustaše bacile u bunare preko 300 zaklanih stanovnika tog sela i okoline.
- 4. avgust

Delovi 1. primorsko-goranskog NOP odreda, posle petočasovne borbe, zauzeli neprijateljsko uporište u s. Begovu Razdolju (kod Mrkoplja) ubivši 9 i zarobivši 22 žandarma i milicionera, a zaplenivši 20 pušaka i oko 1000 metaka.

U rejonu Petrove gore jedinice 4. bataljona Banijskog NOP odreda odbile ustaše iz Topuskog i prinudile ih na povlačenje u polazni garnizon. U toku borbe ustaše su zapalile sela Vorkapić, Katinovac, Bijeljevinu i druga.
- 5. avgust
  - U s. Kaljama (kod Samobora) bataljon »Josip Kraš« 2umberačko-pokupskog NOP odreda razoružao žandarmerijsku posadu. Neprijatelj je imao 4 mrtva i 26 zarobljenih. Zaplenjeno je 38 pušaka, 1 p. mitraljez, 4000 metaka, 46 čebadi i druga ratna sprema.
  - Na Vagnju (na putu Senj — Livno) jedinice Srednjodalmatinskog NOP odreda napale italijansku posadu, ali su se posle petočasovne borbe morale povući uz gubitke od 6 mrtvih i preko 20 ranjenih boraca. U toj borbi je poginuo i komandant 1. dalmatinskog udarnog bataljona Ante Jonić, narodni heroj. Neprijatelj je imao 1 mrtvog, 11 ranjenih i 2 nestala.
  - Kod Vrgorca delovi partizanskog bataljona »Jozo Jurčević« napali iz zasede italijanske vojnike i naneli im gubitke od 10 mrtvih. Zaplenjeno je 6 pušaka i 250 metaka.
  - Ustaše iz sela Studenaca, Mezinovca, Kosinja i Vukelića (kod Perušića) otpočeli trodnevni napad na Kosinjsku partizansku četvu u rejonu brda Karaule (kod Perušića). Posle nekoliko uzastopnih napada i protivnapada neprijatelj je, uz gubitke od oko 40 mrtvih i ranjenih, odbijen u polazne garnizone. Naše jedinice su imale 1 mrtvog i 2 ranjena borca.
  - Delovi Bračke partizanske čete zauzeli Milnu (kod Supetra na o. Braću) i zaplenili opštinsku arhivu i spiskove vojnih obveznika.
  - Na o. Hvaru formiran SNO odbor.
- Avgust p.
  - Stab 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske uputio Stabu 5. krajiškog NOP odreda pismo o potrebi da se onesposobi put Grahovo — Livno i o razmeni italijanskih zarobljenika za grupu rodoljuba u italijanskim zatvorima.
- 6. avgust

Delovi partizanskog bataljona »Jozo Jurčević« otpočeli napad na neprijateljska uporišta u selima Župi, Slivnu, Zagvozdu, Raščanima i Krstaticama (kod Makarske). U borbama do 8. avgusta oni su ih zauzeli, održali manifestacione zborove i formirali seoske NO odbore. Zaplenjeno je 40 pušaka i 1500 metaka.
- 6/7. avgust

Delovi 3. ličkog NOP odreda napali četnike na Crnom vrhu i u s. Kijanima (kod Gračaca) i posle kraće ali žestoke borbe odbacili ih u Gračac.
- 8. avgust

CK KPH uputio čeliji Štaba 1. operativne zone NOP odreda Hrvatske direktivno pismo o pravilnom sprovođenju partijske linije u NOB-u.

Otpočeo napad delova 1. brdske divizije i ustaško-domobranske Petrinjske brigade na jedinice Banijskog NOP odreda na Šamarici. Odred se prebacio na Kordun, pa je neprijatelj u toku avgusta ovladao slobodnom teritorijom i veliki broj stanovništva odveo u logor.

Vod Hvarske partizanske čete »Matija Ivanić« napao žandarmerijsku posadu u St. Gradu na o. Hvaru i razoružao 11 žandarma.
- 9. avgust

Delovi 1. kordunaškog i jedne čete Zumberačko-pokupskog NOP odreda zauzeli Pisarovinu (kod Zagreba) i zaplenili 27 pušaka, 2 mitraljeza, 6000 metaka, 41 čebe, 8 pisanih mašina, 2 radio-aparata i drugu opremu.

U s. Grčanlku (kod Graca) održana konferencija AF2-a za južnu Dalmaciju, na kojoj su donete odluke da se formiraju odbori AF2-a u mestima gde do tada nisu postojali i da se Intenzivnije radi na političkom uzdizanju žena.

- Delovi Grupe kordunaških NOP odreda, posle dvodnevnih borbi, zauzeli domobransko uporište u s. Kamenici (kod Josipdola) gde su zarobili 60 domobrana i žandarmerija a zaplenili 58 pušaka, 3 p. mitraljeza, 6000 metaka i drugu ratnu opremu.
- Prva četa partizanskog bataljona »Josip Kraš« spalila preko 200 telefonskih stubova u s. Budinjaku (kod Jastrebarskog) i održala manifestacioni zbor u s. Glušinji (kod Jastrebarskog).
- Delovi partizanskog bataljona »Josip Kraš« zauzeli žandarmerijsku stanicu u selu Stojdragi (kod Jastrebarskog), razbivši njenu posadu. Pored toga, zapalili su 1 kamion i 200 tt stubova.
- Nemačke snage, domobrani i ustaše otpočeli desetodnevni napad na partizansku četvu »Kasim Cehajlić« na Moslavačkoj gori. Četa se, zbog brojne i tehničke nadmoćnosti neprijatelja, preko Ilove povukla u Slavoniju.
- Us. Ježevu (kod Zagreba) 2. četa 6. bataljona Banijskog NOP odroda zaplenila rekvirirano žito i podelila ga seljacima, a zatim održala miting na kome je govoreno o ciljevima i značaju NOB-a.
- Us. Trapinsku (kod Virovitice) delovi 3. bataljona 1. slavonskog NOP odreda zarobili 22 domobrana s naoružanjem.

10. avgust

- Između s. Javornika i s. Pavlovca (kod Otočca) jedinice partizanskog bataljona »Ognjen Priča« porušile železničku prugu, zaustavile putnički voz i zaplenile 16 pušaka, 1 p. mitraljez i oko 25000 metaka. U borbi je poginulo 15 ustaša, jedan je zarobljen a dosta ih je ranjeno. Saobraćaj je bio prekinut više od 3 dana.
- Delovi 1. i 2. kordunaškog NOP odreda izvršili neuspeo napad na neprijateljsko uporište u s. Batnogama (kod Cetingrada). Selo su branili milicioneri i žandarmi.

11. avgust

- Između s. Mrzle Vodice i s. Jelenja (kod Delnica) 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske i Udarni bataljon 2. primorsko-goranskog NOP odreda napali iz zasede italijansku motorizovanu kolonu i naneli joj gubitke od 15 mrtvih i 12 ranjenih vojnika 1 oficira. Zaplenjeno je 20 pušaka, 2 mitraljeza i mnogo municije. Uništena su 2 kamiona i 2 putnička automobila.
- Između s. Dugog Dola i Vrhovina delovi Grupe NOP odreda za Liku napali četničku kolonu, naneli joj gubitke od 13 mrtvih i mnogo ranjenih i odbili je u pravcu Vrhovina.
- U Slavoniji otpočelo dvodnevno savetovanje vojnih i političkih rukovodilaca 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske na kome je odlučeno: popuniti Stab 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske i štabove jedinica; intenzivno politički raditi među stanovništvom, propagirajući NOB i raskrinkavajući domobrane, ustaše i rukovodioce HSS, a samim tim povećavati broj novih boraca za partizanske jedinice. Pored toga, odlučeno je da se od delova 1. slavonskog NOP odreda formira još jedan odred u Slavoniji.

12. avgust

- Komandant italijanskog 6. armijskog korpusa stigao u Sušak, gde je s komandantom Više komande »Slovenija — Dalmacija« (Superslode) razmatrao mere u vezi sa operacijama na Biokovu.
- Komanda italijanskog 18. armijskog korpusa uputila predlog Višoj komandi »Slovenija — Dalmacija« (Superslodi) da se područje Biokova »učini nepristupačnim za ustanike«, sela unište, a stanovništvo internira.
- Na području Biokova delovi italijanskih divizija »Mesina« i »Bergamo«, u sadejstvu sa uslaško-domobranskim i četničkim jedinicama, otpočeli napad protiv dalmatinskih jedinica. U borbama do 2. septembra oni su prisilili partizanski bataljon »Jozo Jurčević« da se povuče u pravcu Aržana, a zatim su popalili mnoga sela i pobili nevino stanovništvo.
- Delovi 1. hrvatske NOU brigade zauzeli s. Krišpolje (kod Brinja) i zarobili 45 ustaša, domobrana i žandarmerija, a zaplenili 68 pušaka, 1 p. mitraljez i drugu opremu.
- Održana prva konferencija AFZ-a za srez Veljun.
- Posle osmočasovne borbe u rejonu brda Travnika (kod s. Mrzle Vodice) jedinice 1. proleterskog NOU bataljona Hrvatske odbile napad italijanskih vojnika iz s. Crnog Luga i s. Mrzle Vodice (kod Delnica).
- Delovi 4. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda i četa »Kljuka« Zumberačko-pokupskog NOP odreda zauzeli ustaško-domobransko uporište s. Pokupsko (kod Gline). U toku borbe neprijatelj je imao 6 mrtvih, a ostali deo posade se prebacio preko Kupe u pravcu Vrginmosta.

- Između Dugog Sela i Ježeva (kod Zagreba) 2. četa 6. bataljona Banijskog NOP odreda napala ustaške kolone i nanela im velike gubitke.
- 12/13. avgust — Delovi 1. i 2. kordunaškog NOP odreda i jedinice Banijskog NOP odreda napali Vrginmost, ali ga nisu zauzeli.
- Delovi 1. slavonskog NOP odreda napali domobransko uporište Orabovicu (kod Našica), ali se posle kraće borbe povukli, zarobivši 28 domobrana i 1 nemačkog vojnika i zaplenivši 34 puške i dosta municije.
- 13. avgust — U s. Jezeranima (kod Brinja) delovi 1. hrvatske NOU brigade zarobili neprijateljsku posadu i zaplenili 60 pušaka, 2 p. mitraljeza, 1 mitraljez i drugu ratnu opremu.
- Stab 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske obavestio Stab 2. krajiškog NOP odreda o pripremi neprijateljskog napada na slavonske partizanske jedinice i o dolasku delova Proleterskog bataljona Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu i Štaba 4. krajiškog NOP odreda na teritoriju Slavonije.
- Jedinice 1. primorsko-goranskog NOP odreda, posle žestokih dvodnevni borbi, zauzele neprijateljsko uporište u Modrušu. Neprijatelj je imao oko 30 mrtvih i više ranjenih, a partizanske jedinice su imale 32 borca izbačena iz stroja. Zaplenjeno je KO pušaka, nekoliko hiljada metaka i druga ratna oprema. Poginuo je komandir čete u 1. primorsko-goranskom NOP odredu Rajko Trbović, narodni heroj.
- U Supetru (na o. Braču) Bračka partizanska čela napala žandarmerijsku posadu, ali se posle kratke borbe morala povući zbog dolaska neprijateljskih pojačanja.
- Održana okružna partijska konferencija. Formiran novi OK KPH za Čazmu.
- 14. avgust — Između s. Crnog Luga i s. Gerova (kod Delnica) jedinice 1. proleterskog NOU bataljona Hrvatske napale italijansku kolonu, ali se posle tročasovne borbe, zbog dolaska neprijateljskih tenkova, morale povući. Italijanske jedinice su imale 16 mrtvih i 2 zarobljena. Zaplenjeno je 10 pušaka i t p. mitraljez. Partizanske jedinice su imale 3 ranjena borca.
- Kod ž. st. Vukosavljevice (blizu Virovitice) delovi 3. bataljona 1. slavonskog NOP odreda napali putnički voz i zarobili 37 domobrana i ustaša s naoružanjem, a kompoziciju voza oštetili.
- U Vukovaru ustaše streljale 17 ljudi i žena iz Srema, pripadnika i simpatizera NOP-a.
- 15. avgust — Kod s. Stojčinovca (blizu Đakova) delovi 1. slavonskog NOP odreda napali ustašku i domobransku kolonu, razbili je i naterali u bekstvo. Neprijatelj je imao 73 mrtva i preko 100 ranjenih vojnika.
- Između s. Križa i s. Popovače, u blizini ž. st. Novoselca, diverzantska grupa GŠ NOP odreda za Hrvatsku digla u vazduh nemački ekspresni voz. Neprijatelj je imao oko 300 mrtvih i ranjenih, a saobraćaj je bio obustavljen tri dana.
- Formiran OK KPH za Brač, Hvar i Korčulu.
- Avgust s. — U Laudonovom gaju (kod s. Bunića), po naređenju GŠ NOP odreda za Hrvatsku, od bataljona »Ognjen Priča«, -Mičo Radaković«, Stojan Matić« i Udarnog bataljona grupe NOP odreda za Liku formirana 2 hrvatska NOU brigada.
- 15TB. avgust — Delovi 1. slavonskog NOP odreda zauzeli domobransko uporište u s Slatinski Drenovac (kod Podrav. Slatine) i zaplenili 24 puške.
- 16. avgust — Po naređenju Štaba 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od delova 1. slavonskog NOP odreda formiran 2. slavonski NOP odred (2. odred 3. operativne zone, kasnije: Podravski i Osječki NOP odred).
- Kod s. Studenca (blizu Imotskog) delovi 1. proleterske NOU brigade napali i razbili ustaše i naneli im gubitke od oko 60 mrtvih i više ranjenih.
- Kod Ljubovića (blizu Gračaca) četničke snage iz Gračaca napale delove 2. bataljona 3. ličkog NOP odreda. Posle jednočasovne borbe one su bile prinudene na povlačenje u polazni garnizon. Neprijatelj je imao 3 mrtva, a na našoj strani nije bilo gubitaka.
- Između Prokika i Brinja 3. bataljon 1. primorsko-goranskog NOP odreda napao italijanske vojnike i naneo im gubitke od 15 mrtvih.
- 17. avgust — Italijanske snage i jedinice antikomunističke milicije (MVAC) otpočele četverodnevno čišćenje ostrva Kornat i Zut od pristalica NOP-a. One su ubile 20 i uhapsile 5 lica i zapalile velik broj kuća, koliba, maslinjake i vinograde na tim ostrvima.

- Kod s. Horvata (blizu Zagreba) 3. četa partizanskog bataljona 'Josip Kraš' napala neprijateljski transportni voz s naftom. Probijeno je 8 cisterni, iz kojih je iscurela nafta.
  - Bataljon »Matija Gubec« 1. primorsko-goranskog NOP odreda digao u vazduh neprijateljski transportni voz na žel, pruži Ogulin — Rijeka, između s. Plasa i s. Zlobina, kojom prilikom su uništeni lokomotiva i nekoliko vagona.
18. avgust
- Politički komesar 1. operativne zone NOP odreda Hrvatske uputio direktivno pismo političkim komesarima podređenih jedinica: raskrinkati rad izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije u Londonu, četnika Draže Mihailovića i rukovodstva HSS; preduzeti akcije širih razmera protiv okupatora, ustaša, domobrana i četnika u cilju proširenja i povezivanja slobodne teritorije Like, Korduna, Cazinske krajine i Banije.
  - Druga četa 8. bataljona Banijskog NOP odreda zapalila ž. st. u s. Pešćenlci i s. Mraclinu (na pruži Zagreb — Sisak).
  - Formiran OK KPH za Knin.
19. avgust
- Jedinice bataljona »Josip Kraš« Zumberačko-pokupskog NOP odreda zauzele s. Pribič (kod Karlovca) i zarobile 31 žandarma.
  - Delovi Banijskog NOP odreda napali domobransko uporište u s. G. Klasniću (kod Gline), ali se posle kraće borbe morali povući zbog dolaska neprijateljskih ojačanja.
  - U Vukovaru ustaše streljale 100 pripadnika i simpatizera NOP-a iz Srema.
20. avgust
- Us. Budačkom (kod Vojnića), po naređenju GŠ NOP odreda za Hrvatsku, od dva udarna bataljona (1. i 2. kordunaškog NOP odreda) i Omladinskog bataljona »Joža Vlahović« formirana 4. hrvatska NOU brigada.
  - Posle kraće borbe 3. bataljon 2. slavonskog NOP odreda zauzeo domobransko uporište u s. Podgoraču (kod Našica) i zaplenio 42 puške.
  - Po naređenju Štaba 2. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od delova 6. bataljona Banijskog i Zumberačko-pokupskog NOP odreda formiran 2. bataljon »Kljuka« Zumberačko-pokupskog NOP odreda.
21. avgust
- Između Jastrebarskog i Zagreba 3. četa partizanskog bataljona »Josip Kraš«: zaustavila neprijateljski transportni voz, uništila 2 lokomotive i zapalila 6 vagona robe.
- U rejonu Resnika (kod Gračaca) delovi 3. ličkog NOP odreda, posle kraće borbe, odbili napad četničkih snaga, razbili ih i prinudili na povlačenje u pravcu Gračaca.
22. avgust
- OK KPH za Karlovac uputio svim partijskim organizacijama toga okruga dopis o odlukama donesenim na partijskom savetovanju krajem jula 1942. koje su odobrene od strane CK KP Hrvatske.
- Jedinice 2. hrvatske NOU brigade, uz sadejstvo 1. bataljona 3. odreda i 2. bataljona 1. ličkog NOP odreda »Velebit« Grupe NOP odreda za Liku, napale Udbinu. Ali, ni posle novog napada, nisu uspele da zauzmu mesto, a pretrpele su velike gubitke.
- Između s. G. i D. Dubrava delovi 2. kordunaškog NOP odreda porušili prugu Karlovac — Ogulin. Neposredno posle toga je i naišao neprijateljski transportni voz i prevrnuo se. Tom prilikom je zapaljeno 15 vagona.
23. avgust
- OK SKOJ-a za Dalmaciju uputio direktivno pismo svim rukovodstvima SKOJ-a u Dalmaciji: govori o ulozi SKOJ-a u partizanskim jedinicama i daje uputstvo kako treba postaviti rad SKOJ-a.
- Po naređenju Štaba 2. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od jedne čete Banijskog NOP odreda i čete »Kasim Cehajić« formiran Moslavački partizanski bataljon.
- Kod s. Divosela (blizu Gospića) delovi 1. ličkog NOP odreda »Velebit«, posle duže borbe, odbili napad italijanskih delova iz Gospića i naneli im velike gubitke.
- Italijanski vojnici i četnici popalili s. Ponikve, i s. Osojnik. a potom opljačkali sela V. i M. Jadrč. Liplje, Zdihovo, Malik. Otok, Grabrk i Trošmariju (sva kod Karlovca).
- Kod Pokupskog delovi 1. čete 2. bataljona »Kljuka« Zumberačko-pokupskog NOP odreda zapalili šlep sa 20 vagona drva. Ustaše su posle toga terorisale stanovništvo toga kraja, tako da je oko 650 seljaka iz Vratečkog, Brkiševine i drugih sela pobešlo u šume

- Partizanske grupe u Hrvatskom zagorju porušile železničku prugu Zagreb — Varaždin na 2 mesta i uništile 2 lokomotive i 4 vagona.
  - Između Cabra i Tršća 2. bataljon 2. primorsko-goranskog NOP odreda napao italijanske vojnike i naneo im gubitke od 25 mrtvih i više ranjenih.
25. avgust
- Održana peta konferencija štabova jedinica Grupe NOP odreda za Liku, uz prisustvo komandanta Štaba 1. operativine zone NOP odreda Hrvatske, na kojoj su pretresana sva vojna i politička pitanja.
  - Između ž. stanice Lič. Jesenica i Javornik (kod Otočca) jedinice 1. hrvatske NOU brigade uništile teretni voz od 36 vagona i 2 lokomotive.
  - U s. G. Budački (kod Vojnića) održana okružna konferencija AFZ-a za okrug Karlovac: analiziran je rad organizacija AFZ-a po srezovima i date su smernice za budući rad.
  - Italijanske snage, ustaše i četnici iz s. Lovinca, s. Metka i ž. st. Raduč otpočeli dvodnevni napad na delove 1. ličkog NOP odreda »Velebit* u s. Raduču, koje su prisilili na povlačenje prema Velebitu. Posle toga neprijatelj je popalio nekoliko kuća, pohapsio i mučio stanovništvo i pljačkao letinu.
  - U rejonu s. Gomirja (kod Ogulina) delovi bataljona »Marko Trbović« 1. primorsko-goranskog NOP odreda zapalili 500 kubika drva spremljenih za italijanski garnizon u Vrbovskom (blizu Ogulina).
  - U s. Trnavcu (kod Titove Korenice), po naređenju Štaba grupe NOP odreda za Liku, formirana 1. ženska omladinska četa od 75 najborbenijih seljanki, radnica i učenica iz Like. Posle vojno-političkog kursa četa je rasformirana, a drugarice su raspoređene po bataljonima 2. hrvatske NOU brigade.
  - U Vukovaru ustaše streljale 140 pripadnika i simpatizera NOP-a iz Srema.
26. avgust
- U Jastrebarskom (kod Karlovca) 4. hrvatska NOU brigada napala i razbila domobransku posadu I iz ustaškog logora oslobodila decu (njih 727) pohvatanu prilikom neprijateljske ofanzive na Kozaru, Kordun i Liku. Pored toga, ona je uništila 3 lokomotive i 150 vagona.
27. avgust
- U logoru 1. vođa Bračke partizanske čete održana okružna konferencija SKOJ-a za Brač, Hvar i Korčulu, na kojoj je izabran OK SKOJ-a za Brač, Hvar i Korčulu.
  - Kod Sv. Ivana Zeline partizanske grupe zapalile preko 3 vagona sona a kod s. Klanjca 20 vagona ječma rekviriranog od strane ustaša i nemačkih vojnika.
  - Kod ž. st. Plaše (na železničkoj pruzi Delnice — Sušak) minerski vod 1. primorsko-goranskog NOP odreda porušio 100 m pruge, zbog čega je saobraćaj bio obustavljen 32 časa.
- 27/28. avgust
- Delovi 1. i 2. slavonskog NOP odroda i Proleterskog bataljona Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu i Banijska proleterska četa. posle dosetočasovne borbe, zauzeli neprijateljsko uporište u s. Dulavocu (sada: s. Miokovićevo), kod Daruvara. Neprijatelj je imao oko 40 mrtvih i ranjenih, a partizanske jedinice su imale 5 mrtvih i 15 ranjenih boraca. Zarobljen je 31 domobran i 9 nemačkih vojnika a zaplenjeno je 48 pušaka i 3 p. mitraljeza.
28. avgust
- Dolovi partizanskog bataljona »Josip Kraš« odbili napad ustaša na s. Kotare (kod Samobora). Neprijatelj je imao 6 mrtvih i više ranjenih.
  - Kod s. Kletišta (na žel. pruzi Kutina — Popovača) jedinice Moslavačkog partizanskog bataljona digle u vazduh oklopni voz, zbog čega je saobraćaj obustavljen 24 časa.
  - OK KPH za Hrvatsko primorje dao uputstvo Udarnom bataljonu 5. operativne zone NOP odreda Hrvatske da obrazuje partijske i skojevske organizacije.
  - Na položajima od Široke Kule do Vrepca italijanske snage, domobrani, ustaše i četnici iz Gospića napali delove Grupe NOP odreda za Liku. Posle žestokih borbi neprijatelj je u toku dana odbijen u polazni garnizon, ali je on uspeo da popali sela Ostrovicu i Cukovac i opljačka letinu.
  - Blizu Capraga (na pruzi Sisak — Sunja) delovi Banijskog NOP odreda digli u vazduh nemački oklopni voz. Ranjeno je 25 nemačkih vojnika, a jedan je poginuo. Saobraćaj je bio obustavljen 15 časova.
  - Jedinice 4. hrvatske NOU brigade napale domobranske i žandarmerijske posade na ž. st. Draganići i postaje Lazinu i Domagoviće na pruzi Zagreb — Karlovac, ali

se posle kraće borbe morale povući zbog dolaska oklopnog voza iz Jastrebarskog. One su porušile 4 železničke zgrade sa postrojenjima, 1 pilanu, 1 železnički most i prugu na nekoliko mesta i zaplenile 10 pušaka, 1000 metaka, 18 bombi i drugi materijal.

- Između Ogulina i Gomirja 2. udarni bataljon 1. primorsko-goranskog NOP odreda porušio železničku prugu i napao dva neprijateljska transportna voza. On je tom prilikom ubio ili ranio oko 100 italijanskih oficira i vojnika, zarobio 2 domobranska oficira, 7 žandarma i domobrana, 9 italijanskih vojnika i 35 železničara, zapalio 16 vagona i zaplenio 4 puške, 7 pištolja i veliku sumu novca.

Avgust

- Odlukom CK KPH i GS NOP odreda za Hrvatsku formirana 1. istarska partizanska četa »Vladimir Gortan«, od boraca Istrana koji su se nalazili u jedinicama 5. operativne zone NOP odreda Hrvatske.
- U zagrebačkom zatvoru, posle zverskog mučenja, ustaše ubile člana rejonskog komiteta KPH u Zagrebu Dragicu Končar, narodnog heroja.
- Formiran novi OK KPH za Dubrovnik¹.
- Formiran OK KPH za Split.
- U Kordunu izašao prvi broj lista »Riječ žene«, organa karlovačkog Okružnog odbora AFZ-av
- Na o. Korčuli formirana partizanska grupa.
- U svim mestima o. Hvara održani izbori za NO odbore i izabrani delegati za sresku konferenciju u s. Poljici.
- Održana sreska konferencija sreza Novi, na kojoj je izabran SNO odbor.
- Formiran SNO odbor za o. Brač i o. Šoltu.
- Formiran SK KPH za Klanjec (kod Zagreba).

MAKEDONIJA

2. avgust

U s. Smilevu (kod Bitolja), u kome je 1903. godine doneta odluka o početku ilindenskog ustanka, Bitoljsko-prespanski NOP odred »Damjan Gruev« zapalio opštinsku arhivu i održao miting. Tom akcijom je sprečena proslava ilindenskog ustanka koju je pripremio bugarski okupator, a trebalo je da joj prisustvuje bugarski ministar unutrašnjih poslova, koji je, radi toga, iz Sofije stigao u Bitolj.

Avgust p.

PK KPJ za Makedoniju Izdao proglas povodom ilindenskog ustanka: poziva makedonski narod da široko razvije partizansku borbu radi isterivanja okupatora i stvaranja narodne demokratske vlasti.

6. avgust

U s. Pribilclma (kod Kruševa) Kruševski NOP odred »Pitu Guli«, zapalio opštinsku arhivu i zaplenio 30 pušaka i dosta municije.

8. avgust

U Duvanskom institutu u Prilepu grupa prilepskih diverzanata zapalila oko 40.000 kg žita i 20.000 kg sena.

9. avgust

Clan biroa PK KPJ za Makedoniju, Mirče Acev. dostavio Centralnom komitetu KPJ izveštaj o stanju u partijskoj organizaciji Makedonije i merama za njeno učvršćenje. U pismu se posebno Ističe štetno delovanje Bana Andreeva i njegovih iednomišljenika na razvoj NOP-a u Makedoniji.

12. avgust

Bitoljski oblasni policijski načelnik izdao naredbu sreskim policijskim načelnicima: iznosi slabost policije u borbi protiv pristalica NOP-a i naređuje preduzimanje potrebnih mera da bi se sprečila njihova aktivnost.

13. avgust

U s. Plelvaru (kod Prilepa) Prilepski NOP odred »Dimitar Vlahov« zapalio opštinsku arhivu, streljao šest bugarskih agenata i izdajnika i zaplenio 11 pušaka, 6 pištolja i drugi materijal.

17. avgust

OK KPJ za teritoriju Makedonije pod italijanskom okupacijom izdao prvi broj lista »Bratstvo«, koji je rasturen po čitavoj teritoriji zapadne Makedonije.

¹ Spominje se i 22. VII. Tada Je postojao Mesni komitet KPH za Dubrovnik, a PK KPH za Dalmaciju ga naziva Okružnim komitetom

1942. avgust

SLOVENIJA

avgust 1942.

- 18/19. avgust — IJ s. Kažani (na putu Resen — Bitolj) NOP odrod »Damjan Gruev« napao posadu bugarske policijske stanice.
19. avgust — U s. Lokvene (kod Kruševa) ušao Kruševski NOP odred »Pitu Guli« i održao politički zbor.
20. avgust — U Skoplju, po odluci MK KPJ za Skoplje, grupa skojevaca, kao odmazdu za ubistvo člana biroa PK KPJ za Makedoniju Cvetana Dimova, ubila zloglasnog agenta bugarske policije Mana Mačkova.
21. avgust — U Skoplju preki sud bugarske 5. armije osudio 2 pripadnika NOP-a na smrt, a 20 pripadnika na strogi zatvor od 10 do 15 godina.
- U rejonu s. Zlatara (kod Resna) bugarska vojska i policija okružile Bitoljsko-pre-spanski NOP odred »Damjan Gruev«, ali se posle kraće borbe on izvukao iz okruženja.
22. avgust — U s. Lagovu (kod Prilepa) Prilepski NOP odred »Dimitar Vlahov« spalio opštinsku arhivu i zaplenio nešto oružja i drugog materijala.
- Bitoljski oblasni direktor izdao naredbu da se po opštinama od »rodoljubivih i odanih elemenata« organizuju naoružane grupe (seoske straže) sa zadatkom da štite sela od napada partizana i da preduzimaju potere
- Bitoljski oblasni direktor izdao naredbe: da se preko predstavnika »rodoljubivih organizacija« i širih konferencija razvija propaganda u narodu protiv komunističko delatnosti i da se najtemeljitiše provere ubeđenja i delatnosti svih službenika; da se razvije široka mreža obaveštavanja kao i da se uvede policijski čas gde je to potrebno.
26. avgust — Kod s. Bogomile (blizu Titovog Velesa) grupa boraca Veleškog NOP odreda »Pere Tošev« porušila železničku prugu.
28. avgust — Grupa boraca Veleškog NOP odreda »Pere Tošev« upala u s. Krivu Krušu (kod Titovog Velesa). održala miting i zaplenila nešto oružja.
- Bitoljski oblasni direktor izdao uputstvo o zajedničkom radu vojske, policije i administrativne vlasti na otkrivanju i gonjenju partizana.
- U Strumci preki sud bugarske 5. armije osudio 4 pripadnika NOP-a na smrt a 10 pripadnika na strogi zatvor od 10 do 15 godina.

SLOVENIJA

- ? avgust — U Poliu (kod Ljubljane) Rejonski odbor OF nnutio Glavnom štabu NOP odreda za Sloveniju molbu da se formira Pollaniski partizanski bataljon. Ovai bi batalion osiguravao vezu između Ljubljane i GS NOP odreda za Sloveniju, koji se nalazio na oslobođenoj teritoriji.
3. avgust — Oko 3—4 hiljade nemačkih vojnika opkolilo 2. i 3. četu Polianskog partizanskog bataljona na sektoru Blegošja. Druga četa se izvukla iz trostrukog obruča, dok se iz 3. čete spasao mali broj ljudi.
- 9/10 avgust — Italijanska divizija »Kačatori dele Alni« stigla preko Kočevja na sektor Črnomelj — r. Semič. Tu je trebalo da joj bude polazni položaj za okruženje Kočevskog roga, da bi u njemu uništila glavninu partizanskih jedinica i GS NOP odreda za Sloveniju.
- Prva proleterska NOU brigada »Tone Tomšič« napala utvrđeno italijansko uporište Ratež, ali nije uspela da potpuno uništi posadu.
11. avgust — GS NOP odreda za Sloveniju izdao naredbu kojom se naziv 1. proleterska NOU brigada »Tone Tomšič« zamenjuje nazivom 1. slovenačka NOU brigada »Tone Tomšič«.
- Na pl. Jelovici nemačke jedinice opkolile jedan bataljon 2. grupe NOP odreda. Sutradan je bataljon uspeo da probije obruč. Tom prilikom su mu pali u ruke dokumenti s planom ofanzive, što mu je pomoglo u daljim akcijama.
12. avgust — GS NOP odreda za Sloveniju izdao naredbu o daljoj organizaciji obaveštajne službe u jedinicama.

- 13/14. avgust Prva slovenačka NOU brigada »Tono Tomšič« iznenada napala betogardističko uporište kod Sv. Ane (blizu Novog Mosta). Italijanski vojnici su artiljerijskom vatrom podržali odbranu uporišta, te je stoga napad samo delimično uspeo.
14. avgust Italijanski vojnici otpočeli napad na, gotovo sa svih strana okruženi, Kočevski rog, gde su se nalazili CK KP Slovenije, GS NOP odreda za Sloveniju, Izvršni odbor OF i bolnica 5. grupe NO odreda.
- Treći bataljon 1. slovenačke NOU brigado »Tone Tomšič« izvršio napad na s. Dvor (kod Žužemberka), ali bez uspeha.
- Avgust p. p. Iznad s. Vitovlja (kod Gorice) formiran partizanski bataljon »Simon Gregorčič« u koji su ušle 1. i 2. vipavska i Tolminska četa.
16. avgust Kod G. Sevnice delovi 3. bataljona Krškog NOP odreda napali italijansku kolonu koja je išla iz Trebnja prema Catežu i naterali je u bekstvo.
17. avgust Delovi nekoliko italijanskih divizija potpuno zatvorili obruč oko Kočevskog roga,
19. avgust Instruktori pri GS NOP odreda za Sloveniju izdali naredbu da partizanske jedinice odmah pomognu opkoljenim drugovima na Kočevskom rogu: napasti neprijateljski obruč sa spoljne strane.
21. avgust Bela garda napala logor 4. čete 4. partizanskog bataljona Krimskog NOP odreda. Pošto se četa povukla, belogardisti su zapalili logor.
22. avgust GS NOP odreda za Sloveniju naredio 1. slovenačkoj NOU brigadi, »Tone Tomšič« da u blizinu Ljubljane odmah uputi jedan bataljon koji će svojom akcijom oslabiti neprijateljski pritisak na partizanske jedinice na sektoru Dolenjske i Kočevske.
23. avgust CK KP Slovenije, Izvršni odbor OF i GS NOP odreda za Sloveniju napustili Kočevski rog i uputili se u pravcu Suhe krajine.
26. avgust GS NOP odreda za Sloveniju izdao naredbu o reorganizaciji 3. i 5. grupe NOP odreda i o formiranju manevarskih brigada radi lakšeg pariranja italijanskoj ofanzivi na oslobođenu teritoriju.
27. avgust GS NOP odreda za Sloveniju izdao naredbu kojom se oružani pripadnici Bele garde stavljaju van zakona.
- Avgust k. Na Otrobovcu. po naređenju GS NOP odreda za Sloveniju, od boraca 3. bataljona Kočevskog NOP odreda formiran Loški NOP odred, koji je dobio zadatak da se prebaci u Slovenačko primorje i tamo ojača NOP.
- Kod Zagorja, ispod Bohora, Kozjanska četa upala u nemačku zasedu, gde je opkoljena i razbijena.

SRBIJA

1. avgust Vod boraca Posavskog NOP odreda iznenada napao posadu s. Subolišta (kod Rume), razoružao 35 domobrana, zaplenio 2. p. mitraljeza, 32 puške sa oko 3000 metaka i dosta druge opreme i zapalio opštinsku arhivu.
- U s. Bunuškom Čitluku (kod Leskovca) Leskovački NOP odred razoružao mesne četnike i 4 dobrovoljca.
2. avgust U rejonu Srbobrana partizanska grupa iz s. Turije sukobila se sa oko 80 mađarskih žandarma i policajaca i posle duže borbe uspela da se probije iz okruženja nanevši neprijatelju gubitke. U borbi je poginuo i jedan partizan.
- 2/3. avgust U s. Mihaljevcima (kod Stare Pazove) delovi Posavskog NOP odreda spalili opštinsku arhivu i zaplenili 2 puške, 1 pištolj i nešto sanitetskog materijala¹.
3. avgust U s. V. Trnjanu i s. Presećini (kod Leskovca) Leskovački NOP odred razoružao mesne četnike i zaplenio oko 60 pušaka.
- U Rumi nemačka policija i uslaše streljali 26 članova Partije i pripadnika i simpatizera NOP-a iz Srema.

¹ Prema Jednom neprijateljskom Izveštaju dogada) se desio 12. avgusta.

4. avgust - Delovi Posavskog NOP odreda napali domobranksu posadu u s. Popincima (kod Stare Pazove), zarobili 1 oficira i 12 domobrana i zaplenili 1 p. mitraljez, 16 pušaka, 10 bombi i dosta druge opreme.
- 4/5. avgust • Delovi Fruškogorskog NOP odreda napali i razoružali neprijateljsku stražu kod slagališta municije Beketovo« blizu Vrdnika i zaplenili 2 p. mitraljeza, 19 pušaka 1800 metaka i 49 bombi.
5. avgust - Borci 3. čete Fruškogorskog NOP odreda napali posadu u s. Ledinčima (kod Petrovaradina), jačine oko 50 žandarma, domobrana i ustaša i naneli joj gubitke a zaplenili 7 pušaka.
- U s. Deču (kod Stare Pazove) delovi Posavskog NOP odreda razbili ustaše i mesne petokolonaše.
- August p. U s. Turiji (kod Srbobrana) izašao prvi i jedini broj lista »Istina«, organa PK KP.t za Vojvodinu (Izdanje za Bačku).
8. avgust U Staroj Pazovi ustaše streljale 18 partizana a 30 simpatizera NOP-a uhapsile i sprovelo u Vukovar.
- 8/9. avgust Delovi Posavskog NOP odreda izvršili napad na žandarmerijsku posadu u s. Progaru (južni Srem). Žandarmi i meštani nemačkog porekla, saradnici okupatora povukli su se iz sela.
9. avgust Prema narednju Paveličevog Glavnog stana, u cilju masovnih represalija u Sremu. formirano »Više redarstveno povereništvo za Veliku župu Vuka«.
10. avgust Na pl. Jastrepcu oko 10.000 nedičevaca i četnika, pod rukovodstvom Nedičevog ministra unutrašnjih poslova, otpočeli koncentričan napad na Jastrebački i Rasinski NOP odrod — tzv. »Ačimovičeva ofanziva«. Da bi izbegli udar, Jastrebački NOP odiod je uputio jednu četu na pl. Bukovik i pl. Ozren. drugu ost?vio da manevriše po pl. Jastrepcu, a Rasinski NOP odred je uputio jednu četu ka pl. Goču, drugu ka pruži Đunis — Stalać, sa zadatkom da u određenim rejonima dejstvuju i skrenu pažnju neprijatelja na sebe. Posle ofanzive, koja je trajala skoro mesce dana, četo su se povratile na pl. Jastrebac.
- U Srem. Mitrovici ustaška policija otpočela hapšenja, pljačkanja i ubijanja pripadnika i simpatizera NOP-a i za 3 dana ubila oko 1000 lica. Masovna hapšenja i zverstva ustaša (»Akcije Viktora Tomića«) i nemačke policijo, i u ostalim mestima u Sremu produžena su sve do 16. septembra. Za ovo vreme ukupno je ubijeno i nestalo oko 6000 ljudi, žena i dece, mahom srpske nacionalnosti, a uhapšeno i zlostavljano oko 10000 lica.
11. avgust OK SKOJ-a za Srem uputio predlog Stabu NOP odreda za Srem da omladin-i izvode i svoje posebne omladinske akcije.
12. avgust — Jedan nemački avion bombardovao s. Progare (južni Srem) i porušio 10 kuća.
- Fruškogorski NOP odred izdao naredenje potčinjenim da poboljšaju unutrašnji red i da formiraju bolnicu I inžinjerijski vod.
13. avgust — U zemunici na pl. M. Jastrepcu delovi Srpske državne straže otkrili 11 boraca — bolesnika iz Jastrbarskog NOP odreda. Da ne bi živi pali u ruko neprijatelju njih 8 su izvršili samoubistvo (među njima je bio i politkomesar čete Nikodije Stojanović Tatko, narodni heroj).
- Nemačke jedinice blokirale s. Perlez (kod Zrenjanina). vršile pretres kuća, maltretirale stanovništvo i oko 100 meštana odvelo u petrovgradski logor.
14. avgust — U zatvoru u Kos. Mitrovici nemačka policija, posle dužeg mučenja, streljala profesora Selviru Tomažini Slovenku, narodnog heroja.
15. avgust — U Rumi nemačka policia i ustaše streljali 95 talaca.
- Stab Fruškogorskog NOP odreda izdao potčinjenim četama Uputstvo za vršenje predstražarske službe i Postupak u slučaju neprijateljskih napada.
- Avgust v. p. — Prilivom novih boraca Bosutski partizanski vod prerastao u Bosutsku partizansku četu.

- At'pusf s. — U s. Suvodolu (kod Lipljana) održano oblasno savetovanje SKOJ-a za Kosovo i Metohiju. Izabran je Oblasni komitet SKOJ-a i doneti su zaključci o radu na pripremi omladine Kosova i Metohije za borbu protiv okupatora i njegovih slugu, stvaranju Narodnooslobodilačkog saveza omladine, popularisanju NOB-a, bržoj organizaciji omladinskih akcija i proširivanju i učvršćivanju SKOJ-a.
- Od Pasjačke čete Topličkog NOP odreda i preživelih boraca Jablaničkog NOP odreda formiran Jablaničko-pasjački NOP odred »Stanimir Veljković Zele«.
- August d. p. — U rejonu s. Valniša (blizu Babušnice) od boraca bivšeg Babičkog NOP odreda formiran Crnotravski NOP odred.
- U s. Gračanici (kod Prištine) formiran ilegalni MNO odbor.
16. avgust U šumi Lisnik (kod Srem. Rače) Bosutska partizanska četa odbila napad 150 ustaša i naterala ih u bekstvo.
17. avgust Bosutska partizanska četa izvršila neuspeo napad na žand. st. u Srem. Račl. Između sela Prhova i Pećinaca (kod Rume) delovi Posavskog NOP odreda oslobodili 23 prisilno mobilisana regruta, te je 21 regrut stupio u partizane.
18. avgust U kamenolomu kod s. Ledinaca (blizu Petrovaradina) grupa boraca Fruškogorskog NOP odreda zaplenjenim eksplozivom porušila postrojenja i 1 zgradu.
20. avgust PK KPJ za Srbiju predložio OK KP.T za Mladenovac da drugovi iz Beograda koji se prebace na njegovu teritoriju obrazuju posebnu četvu pod komandom Štaba 1. šumadijskog NOP odreda. Četa bi poslužila kao jezgro za formiranje novog Šumadijskog NOP odreda.
- 20/21. avgust — Na pruži Požarevac — Petrovac (između V. Sela i Batuše) delovi Požarevačkog NOP odreda srušili most.
21. avgust — Komandujući general i zapovednik okupirane Srbije izdao nemačkim i ustaškim jedinicama zapovest o obrazovanju grupe »Borovski« i o sprovođenju ofanzivne akcije protiv partizana na Fruškoj gori.
- 21/22. avgust — Požarevački NOP odred napao granično odeljenje na karauli Vince (kod Golupca) i zaplenio 10 pušaka i drugu opremu.
22. avgust — Borci 3. čete Fruškogorskog NOP odreda napali ustaško-domobrasku i žandarmerijsku posadu u s. Ledincima (kod Petrovaradina) i u petočasovnoj borbi uništili žand. st., naneli neprijatelju gubitke u ljudstvu i materijalu i zaplenili nekoliko pušaka s municijom.
23. avgust — Druga i 4. četa Fruškogorskog NOP odreda otpočela napad na ustaško-domobrasku posadu li s. Suseku (kod Iloka), jačino 35 vojnika i više naoružanih meštana. Hazvila se oštra borba, koja se produžila u toku noći i sledećeg dana, ali uporište nije potpuno zauzeto, zbog intervencije mađarskih monitora i pristiglih neprijateljskih pojačanja Iz Iloka i s. Neština. Neprijatelju su naneti gubici i zaplenjeno mu je 30 pušaka.
- Delovi Podunavskog NOP odreda zauzeli ustaško uporište u s. Bukovcu (kod Srem. Karlovaca).
- 23/24. avgust — Delovi Fruškogorskog NOP odreda ponovo napali ustaško-domobrasko uporište u selu Ledincima (blizu Petrovaradina) gde su spalili archive u opštinskoj i poštanskoj zgradi.
24. avgust — Protiv Podunavskog i Fruškogorskog NOP odreda (ukupna jačina 410 boraca) na Fruškoj Gori, otpočela ofanzivna akcija (tzv. velika ofanziva) nemačkih i ustaško-domobraskih snaga, uz sadejstvo artiljerije, tenkova, vazduhoplovstva i delova mađarskog monitorskog puko za zaštitu vodenih puteva (jačine oko 17.000 vojnika). U borbama do 31. avgusta neprijatelj je uništio Stab NOP odreda za Srem a Fruškogorskom i Podunavskom NOP odredu naneo gubitke od oko 50 poginulih i ranjenih boraca. Neprijatelj je imao oko 80 poginulih vojnik?..
- U s. Suseku (kod Iloka) žandarmi, ustaše i domobrani na zverski način poubijali oko 20 muškaraca, nekoliko žena i jedno dete, zapalili 32 kuće i izvršili masovne pljačke.
- U Irigu ustaše streljale 36 rodoljuba.

1942. avgust

SRBIJA

avgust 1942

25. avgust — Grupa boraca iz Podunavskog NOP odreda razoružala neprijateljsku posadu tunela kod s. Cortanovaca (blizu Srem. Karlovaca)
27. avgust — U s. Banji (kod Arandelovea) 1. šumadijski NOP odred razoružao manju grupu četnika i demolirao željezničku stanicu.
28. avgust — U s. Jeloviku (kod Arandelovea) 1. Sumadijski NOP odred razoružao seosku četničku stražu i spalio opštinsku arhivu.
- 28/29. avgust — U Sumi Begovina Marica, kod s. Karlovčića (južni Srem) izvršena reorganizacija Posavskog NOP odreda: od dotadašnja tri voda formirane tri čete i određeni im rukovodioci.
29. avgust — U Beogradu izašao prvi broj lista -Glas . organa Jedinistvenog NOF Srbije. List je izlazio do oslobođenja zemlje.
30. avgust — U Srem. Mitrovici ustaška policija na zverski način pobila grupu od 200 ljudi dovedenih iz Sida.
31. avgust — U predelu Belengira (kod Beočina), za vreme neprijateljske ofanzivne akcije na Frušku goru, okruženi od nemačkih jedinica, poginuli komandant Štaba NOP odreda za Srem i politički komesar Štaba i član OK KPJ za Srem Stanko Paunović Veljko, narodni heroj.
- Na putu između s. Vojke i Stare Pazove jedan vod iz Posavskog NOP odreda izvršio prepad na sprovodnike i oslobodio 25 prisilno mobilisanih regruta. Pokušaj ustaško-domobranskih poternih jedinica i policije iz Stare Pazove, s. Golubinaca i s. Vojke da u pojasu kukuruza između tih mesta opkole partizane nije uspeo. Vod je svojom iznenadnom vatrom stvorio zabunu kod neprijatelja i izvukao se. Poterni delovi su pretrpeli gubitke, nr-ročito u međusobnoj borbi
- U s. Rudaru (kod Leskovca) Leskovački NOP odred razoružao grupu stražara SDS, zatim 2 nedičevca i 1 četnika, a u s. V. Trnjanu 1 nemačkog vojnika.
- Avgust k. — Jedna četa Rasinskog NOP odreda prešla r. Z. Moravu i u toku jedne noći razoružala 21 četnika u selima Sancu, Bošnjanu i Maškaru (kod Kruševca) i u njima spalila opštinsku arhivu i zaplenila 3.000 kg pšenice i 300 kg vune spremljene zm okupatora.
- U s. Požaranju (kod Gnjilana) formirana prva partijska organizacija.
- Avgust — Na pl. Rudniku obnovljen Cačanski NOP odred. Uskoro je OK KPJ za Cačak doneo pogrešnu odluku o rasformiranju tog odreda.
- Na pl. Bukulji, od dela boraca 1. šumadijskog NOP odreda, ponovo formiran Suvo-borski NOP odred, sa zadatkom da dejstvuje u širem rejonu Valjeva.
- U Zemunu, usled provale od strane jednog sekretara skojevskog rejonskog rukovodstva na Tošinom bunaru, ustaška policij-, otpočela hapšenja omladinaca i rodoljuba.
- U Prištini formiran prvi ilegalni GNO odbor, koji je u početku vršio i poslove SNO odbora.
- U selima Suvodolu, Lugu, Lepini, Radevu, Skulapovu. G. Gušterici. Slovinju, Stimiju, Muhadžer, Babušu, Medvecu, Maguri i Livadu (srez sitnički) formirani ilegalni MNO odbori
- Obnovljeno Povereništvo SK KPJ za kulski srez.
- U zgradi ustaške policije u Zemunu grupa udarnika pokidala telefonsku vezu.
- U Zemunu (kod Konjičke škole dva udarnika ubila nemačkog oficira.